

Ár 2013, föstudaginn 16. ágúst, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Guðlaug B. Ólafsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 27/2013**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 4. mars 2013, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 1. mars 2013. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 15. mars 2013, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 16. apríl 2013. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 26. apríl 2013, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust ekki frá sóknaraðila.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 16. ágúst 2013.

II.

Málsatvik.

Þann 17. febrúar 2006 var skuldabréf nr. X, að fjárhæð kr. 1.300.000, gefið út af A til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. skuldabréfinu. Sóknaraðili tókst á hendur sjálfskuldarábyrgð á láninu.

Þann 17. febrúar 2006 var skjalið „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga X“ undirritað. Greiðandi að láni að fjárhæð kr. 1.300.000 var tiltekin A og ábyrgðarmaður sóknaraðili. Tekið var fram að meira en helmingi lánsfjár yrði ekki varið til greiðslu á skuldum greiðanda eða annarra hjá Sparisjóðnum. Þá staðfesti sóknaraðili að hafa fengið og kynnt sér bækling sparisjóðanna um sjálfskuldarábyrgðir. Óskaði sóknaraðili eftir því að greiðslugeta greiðanda yrði ekki metin og setti upphafsstafi sína við það val. Tiltekið var að greiðslumat færi ávallt fram ef lánsfjárhæð væri hærrí en kr. 1.000.000. Þá kom fram að niðurstaða greiðslumats benti til þess að greiðandi gæti ekki efnt skuldbindingar sínar.

Þann 20. febrúar 2006 undirritaði sóknaraðili skjalið „Yfirlýsing vegna sjálfskuldarábyrgð [sic]“. Í yfirlýsingunni kom fram að sóknaraðili tækist á hendur sjálfskuldarábyrgð á skuldabréfi nr. X. Hefði sóknaraðili kynnt sér fjárhagsstöðu A og samþykkti sjálfskuldarábyrgðina þrátt fyrir að greiðslumat hefði ekki farið fram.

Þann 24. febrúar 2006 var framangreint skuldabréf keypt af varnaraðila.

Skuldabréfið var í skilum þar til 1. ágúst 2011 og hefur verið í vanskilum frá þeim tíma.

Þann 1. febrúar 2013 sendi lögmaður sóknaraðila varnaraðila bréf og krafðist þess að framangreind ábyrgðarskuldbinding yrði felld niður. Varnaraðili hafnaði beiðninni þann 5. febrúar 2013.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 1. mars 2013.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að ábyrgðaryfirlýsing hennar til tryggingar skuldabréfi nr. X verði felld úr gildi.

Sóknaraðili kveðst hafa fengið skjöl tengd lánveitingunni send í pósti frá upprunalegum lánveitanda, merkt til undirritunar. Búið hafi verið að fylla út þá kassa sem skjalið „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“ beri með sér, sem og að merkja hvar hún og vottar hafi átt að skrifa. Hið sama hafi átt við sjálft skuldabréfið og yfirlýsingu vegna sjálfskuldarábyrgðar. Sóknaraðili kveðst ekki hafa verið að neinu leyti upplýst um fjárhagsstöðu aðalskuldara. Þá hafi henni ekki verið kynntar þær ráðagerðir að andvirði bréfsins yrði að öllu leyti ráðstafað til endurgreiðslu á öðrum lánnum aðalskuldara hjá viðkomandi fjármálafyrirtæki. Ennfremur hafi henni ekki verið afhentur upplýsingabæklingur um sjálfskuldarábyrgðir, né að öðru leyti notið fræðslu frá viðkomandi bankastofnun um ábyrgðarskuldbindingar.

Sóknaraðili byggir kröfu sína á því að formlegt greiðslumat hafi ekki farið fram, sbr. 1. og 3. mgr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.

Vísar sóknaraðili til þess að fjármálafyrirtæki beri sönnunarbyrði fyrir því að hún hafi verið upplýst með fullnægjandi hætti um fjárhagsstöðu aðalskuldara. Sóknaraðili fullyrðir að hún hefði ekki gengist í umrædda ábyrgð hefði það verið ljóst að fjárhagsstaða aðalskuldara væri jafn slæm og raun beri vitni. Viðkomandi fjármálafyrirtæki megi vera ljós sú nauðsyn að ábyrgðarmanni sé kynnt niðurstaða greiðslumats áður en til ábyrgðar sé stofnað, enda sé ábyrgðarmaður á vissan hátt að ábyrgjast efnidir kröfu á hliðstæðan hátt og hann væri sjálfur lántaki.

Sóknaraðili telur að yfirlýsing vegna sjálfskuldarábyrgðar, dags. 20. febrúar 2006, sé röng þar sem óumdeilt sé að greiðslumat hafi ekki verið gert. Ennfremur sé það ljóst að viðkomandi fjármálafyrirtæki hafi brotið gegn 3. og 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.

Sóknaraðili vísar einnig til þess að fyrrgreint samkomulag staðfesti einnig að til staðar sé sú viðskiptavenja hjá bönkum og sparisjóðum að greiðslumeta alla þá aðalskuldara sem hafi ábyrgðarmenn á láni að fjárhæð meira en kr. 1.000.000. Viðkomandi fjármálafyrirtæki hafi því einnig brotið gegn viðskiptavenju. Með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga beri því að ógilda ábyrgðina.

Bendir sóknaraðili á að viðkomandi fjármálafyrirtæki hafi mátt vera það ljóst að verulegar líkur væru á því að aðalskuldari stæði ekki við skuldbindingar sínar skv. skuldabréfinu. Með því að hafa ekki upplýst sóknaraðila með fullnægjandi hætti hafi varnaraðili brotið gegn ákvæði 1. gr. samkomulagsins. Varnaraðila hafi því borið að gæta meiri varúðar gagnvart sóknaraðila og ganga úr skugga um að henni væri í raun og veru ljós fjárhagsstaða aðalskuldara. Hafi því staða aðila verið verulega ójöfn og hafi hallað á sóknaraðila hvað varði upplýsingar. Ábyrgðarskuldbindingin sé því ógildanleg og beri að víkja henni til hliðar með vísan til 3. kafla laga nr. 7/1936.

Þá byggir sóknaraðili á því að hún hafi ekki verið upplýst um að verðmæti skuldabréfsins yrði notað til að endurgreiða aðrar skuldbindingar aðalskuldara. Það sé brot á 2. mgr. 4. gr. samkomulagsins. Af þeim sökum beri að ógilda ábyrgðina.

Sóknaraðili telur að hvert og eitt fyrrgreindra atriða og þau öll saman geri það að verkum að ógilda eigi sjálfskuldarábyrgð þá er hún hafi undirgengist og víkja henni til hliðar. Sóknaraðili telur framgöngu varnaraðila ámælisverða og alls ekki í samræmi við vinnubrögð er góð og gegn fjármálastofnun eigi að hafa í frammi.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað. Varnaraðili vísar til þess að eitt af meginmarkmiðum samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga hafi verið að ábyrgðarmenn væru upplýstir um það hver greiðslugeta greiðanda væri áður en þeir gengjust í ábyrgð fyrir hann. Í þessu tilfelli verði að horfa til þess að fram komi á fylgiskjölum skuldabréfs nr. X að greiðandi hafi ekki getu til að standa undir afborgunum af láninu en það komi skýrt fram á skjalinu „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“. Sóknaraðili hafi verið upplýst um þá staðreynd að það væru yfirgnæfandi líkur á því að hún myndi á einhverjum tímapunkti þurfa að taka við skuldbindingum aðalskuldara vegna skuldabréfs nr. X. Þar að auki hafi sóknaraðili lýst því sérstaklega yfir að hún hafi kynnt sér fjárhag aðalskuldarans og að sú skoðun breytti ekki ákvörðun hennar um að gerast ábyrgðarmaður. Sóknaraðili hafi staðfest með undirritun sinni að hún hafi kynnt sér samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga og bækling lánveitanda um sjálfskuldarábyrgðir, en framangreint sé í samræmi við 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.

Vísar varnaraðili til þess að af framangreindu sé ljóst að sóknaraðili hafi verið upplýst um að engin greiðslugeta hafi verið til staðar hjá greiðanda og hafi hún þrátt fyrir það viljað gerast ábyrgðarmaður. Sé því fullyrðingu sóknaraðila þess efnis að hún hefði ekki gengist í ábyrgð ef það hefði verið ljóst að fjárhagsstaða aðalskuldara hafi verið jafn slæm og raun beri vitni, hafnað sem rangri, ósannaðri og í engu samræmi við gögn málsins. Sé staldrað örstutt við þennan hluta kvörtunarinnar þá sé vert að benda á að skuldabréfinu hafi verið haldið í skilum í hartnær 5 ár áður en til vanskila hafi komið þannig að þrátt fyrir að ekki hafi verið gert ráð fyrir að greiðslugeta væri til staðar þá hafi greiðanda tekist að halda skuldabréfinu í skilum 1/3 lánstímans.

Varnaraðili telur umfjöllun sóknaraðila um yfirlýsingu um skoðun sóknaraðila á fjárhag greiðanda haldlausa. Varnaraðili mótmælir þeim rökum enda sé ljóst að greiðslumat sé ekkert annað en skoðun á fjárhag greiðanda til að sjá hvort hann hafi burði til að standa í skilum af þeirri skuldbindingu sem um ræði í hverju tilfelli fyrir sig. Í þessu tilfelli hafi fjárhagurinn verið metinn og komist að þeirri niðurstöðu að ólíklegt væri að greiðandi gæti haldið skuldabréfinu í skilum.

Varnaraðili bendir á að í skjalinu „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“ sé sérstaklega tekið fram að ráðstöfun skuldabréfsins verði þannig að minna en helmingi lánsfjárins verði varið til greiðslu á skuldum greiðanda eða annarra hjá Sparisjóðnum.

Varnaraðili kveður það með öllu ósannað að sóknaraðili hafi fengið öll skjölin heim til sín og að bankinn hafi fyllt út og merkt við hvar hún og vottar hafi átt að skrifa ásamt því að hún hafi ekki haft nein samskipti við lánveitanda. Varnaraðili bendir á að hvergi séu gerðar athugasemdir við efni skjalanna eða það hvernig samskiptum sóknaraðila hafi verið háttáð við lánveitandann. Sóknaraðili sé fjárráða

fullorðinn einstaklingur sem hefði teldi hún á sig hallað eftir að hafa kynnt sér efni þeirra skjala sem hún hafi skrifað undir, getað haft samband við lánveitanda að því gefnu að lýsing hennar á málsatvikum sé rétt. Varnaraðili mótmælir umræddri lýsingu sem rangri og ósannaðri með öllu.

Varnaraðili telur að horfa beri til þess að sóknaraðili hafi ekki gert athugasemdir við ábyrgðarveitinguna fyrr en tæplega 7 árum eftir útgáfu skuldabréfsins en slíkt teljist tómlæti. Sé því krafa sóknaraðila niðurfalinn, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 575/2012.

Vísar varnaraðili til þess að hafna beri kröfum sóknaraðila þar sem markmiði samkomulagsins hafi verið náð að fullu enda sé ljóst miðað við fyrirbyggjandi gögn að lánveitingin hafi verið í samræmi við greiðslugetu aðalskuldara, sem hafi haldið skuldabréfinu í skilum í 5 ár eftir útgáfu þess. Enn fremur beri að benda á að margar breytingar hafi borðið á fjármálaumhverfi Íslands frá 24. febrúar 2006 til 1. ágúst 2011, sem séu mun líklegri skýringar á vanskilum skuldabréfsins en léleg fjárhagsstaða við útgáfu bréfsins. Megi þar nefna hluti eins og fall íslensku bankanna seinni hluta árs 2008, verðbólgu o.fl. en ekki sé óvarlegt að ætla að þessi atriði hafi haft töluverð áhrif á greiðslugetu greiðanda. Kjarni málsins sé hins vegar sá að á þeim tíma er lánið hafi verið veitt þá hafi það verið í samræmi við greiðslugetu greiðanda og því hafi markmiði samkomulagsins verið náð.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á skuldabréfi nr. X, útgefna af A til FF.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsett 1. nóvember 2001, er undirritað af Sambandi íslenskra sparisjóða f.h. sparisjóða. FF var einn þessara sparisjóða og leiðir varnaraðili í máli þessu rétt sinn frá því félagi. FF bar að fullnægja þeim skyldum sem á honum hvíldu samkvæmt samkomulaginu, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 169/2012.

Umrætt samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggja fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar, en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega.

Óumdeilt er að varnaraðili mat ekki greiðslugetu A, útgefanda skuldabréfs nr. X. Samkvæmt 3. mgr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga var varnaraðila skylt að meta greiðslugetu A. Verður varnaraðili að bera hallann af því að slíkt greiðslumat fór ekki fram og þar með hver niðurstaða þess hefði orðið og hvort sóknaraðili hefði eftir sem áður gengist í sjálfskuldarábyrgð fyrir A eftir að hafa kynnt sér matið.

Af fyrri úrskurðum úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki t.d. nr. 132/2012 og dómafordæmum má hins vegar draga þá afdráttarlausu ályktun að vanhöld á því að framkvæma greiðslumat leiði ekki fyrirvaralaust til þess að

ábyrgðarskuldbinding falli niður. Verður hér mjög að líta til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga og sanngirnissjónarmiða.

Sóknaraðili skrifaði undir skjalið „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga X“ þann 17. febrúar 2006. Á skjalinu kom fram að niðurstaða greiðslumats benti til þess að greiðandi gæti ekki efnt skuldbindingar sínar. Þá skrifaði sóknaraðili undir skjalið „Yfirlýsing vegna sjálfskuldarábyrgð [sic]“ þann 20. febrúar 2006 og staðfesti að hafa kynnt sér fjárhagsstöðu A og samþykkti sjálfskuldarábyrgðina þrátt fyrir að greiðslumat hefði ekki farið fram.

Af framangreindum skjölum, sérstaklega „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“, má ráða að sóknaraðili hefði undirgengist ábyrgðina þótt skuldarinn, A, hefði ekki staðist sérstakt greiðslumat, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 116/2010. Eru því ekki forsendur til að ógilda sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila á skuldabréfi nr. X með vísan til þess að ekki hafi farið fram sérstakt mat á greiðslugetu útgefanda skuldabréfsins, sbr. 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga.

Ekki er fallist á með sóknaraðila að henni hafi ekki verið afhentur upplýsingabæklingur um ábyrgðir, en með undirritun skjalsins „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga X“ staðfesti sóknaraðili að hafa fengið og kynnt sér bækling sparisjóðanna um sjálfskuldarábyrgðir, sbr. úrskurðir úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 84/2012 og 153/2012. Fæst ekki séð að varnaraðili hefði með öðrum hætti betur getað tryggt sér sönnun um að réttilega hafi verið staðið að málum en með því að fara fram á skriflega staðfestingu sóknaraðila sjálfur á þeim tíma sem hún gekkst í ábyrgðina, sbr. úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 168/2012.

Ekki er fallist á með sóknaraðila að meira en helmingi lánsfjár hafi verið varið til greiðslu á skuldum lántaka hjá varnaraðila, enda er sú fullyrðing engum gögnum studd og gengur raunar þvert gegn skjalinu „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga X“, þar sem tiltekið var að meira en helmingi lánsfjár yrði ekki varið til greiðslu á skuldum greiðanda eða annarra hjá sparisjóðnum. Gegn framlögðum gögnum málsins hefur sóknaraðila ekki tekist sönnun umræddrar fullyrðingar.

Í ljósi alls framangreinds eru ekki forsendur til að ógilda sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila á skuldabréfi nr. X og er kröfu sóknaraðila því hafnað.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 16. ágúst 2013.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson
Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Jóhann Tómas Sigurðsson
Guðlaug B. Ólafsdóttir